

OikoVisie

DOSSIER **SENEGAL**

FEITEN

& CIJFERS

Geboortecijfer:
36 per 1000 inwoners
Sterftecijfer:
9 per 1000 inwoners

13,3 miljoen inwoners
Gemiddelde leeftijd: 18 jaar

SENEGAL

94% Moslim
5% Christelijk

Levensverwachting:
61 jaar

39% van de bevolking
ouder dan 15 jaar kan
lezen en schrijven

54% van de
bevolking leeft onder
de armoedegrens

GUINEE

MAURETANIË

MALI

bron: www.cia.gov

Senegal

De voormalige Franse kolonie Senegal (196.000 km²) wordt gezien als een van de meest stabiele democratieën in Afrika. De inwoners bestaan uit diverse etnische groepen zoals de Wolof (43%), Pular (23%), Serer (14%), Jola (3%), Mandinka (3%) en Soninke (1%). Naast het Frans, de officiële taal, spreken de inwoners ook vaak nog een 'eigen' taal. De Senegalezen zijn voor hun inkomen voornamelijk afhankelijk van landbouw en visteelt (bijna driekwart van de bevolking), petroleumexploitatie, mijnbouw (fosfaat, ijzererts, zirkoon en goud), mestproductie en de bouw.

Microfinanciering

De Senegalese microfinancieringsmarkt heeft de laatste dertig jaar een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Het land heeft veel baat bij zijn lidmaatschap van de West-Afrikaanse Economische en Monetaire Unie, en de steun van vele financiële partners. Oikocredit Senegal startte haar activiteiten in 2004 in Dakar. Het portfolio bestaat

nu uit bijna 5,7 miljoen euro, verdeeld over leningen van veertien partners en een aantal *equity investments*.

Equity investments

In 2010 heeft Oikocredit samen met een Duitse en Zwitserse partner en FIDES de microfinancieringsinstelling voor landbouw Saint Louis Finance opgezet. In hetzelfde jaar is geïnvesteerd in Equip Plus, een onderneming actief in de energie-, landbouw- en hydraulische sector. Zij maken onder meer waterpompen. Bovendien is Oikocredit sinds 2011 ook mede-eigenaar van Saveurs du Sud, verpakker en transporteur van biologische mango's. Oikocredit West Africa werkt daarnaast met Terrafina Microfinance aan een programma om haar partners en de landbouwsector in het algemeen te stimuleren om de cliënt focus en *social performance* te verbeteren.

Colofon

Bijdragen: Jan Groenewold,
Margreet Fros
Concept: Jan Groenewold

Dit is een uitgave van:
Oikocredit Nederland
Herculesplein 207 A
3584 AA Utrecht
www.oikocredit.nl

Productie van babyvoeding houdt vijf mensen aan het werk

Aby Ndao heeft succes met haar 'Farine Yaye Aby'

Aby Ndao uit Senegal heeft succes met haar onderneming in meelproducten. Haar babyvoeding 'Farine Yaye Aby' is de parel in haar kroon.

Aby Ndao is de vijftig al even gepasseerd, maar de combinatie van zelfbewustzijn en een innemende lach geeft haar een jeugdig elan. We ontmoeten haar in haar meelverwerkingsbedrijf in Kaolack, een stad ten zuidoosten van Dakar. Ze is getrouwd met een onderwijzer, moeder van vijf inmiddels volwassen kinderen en succesvol ondernemer. Haar meelproducten zijn in de schappen van menig supermarkt in de regio te vinden. "En ik zou graag nog wat uitbreiden," voegt ze toe, "maar op dit moment heb ik daarvoor nog onvoldoende verwerkingscapaciteit."

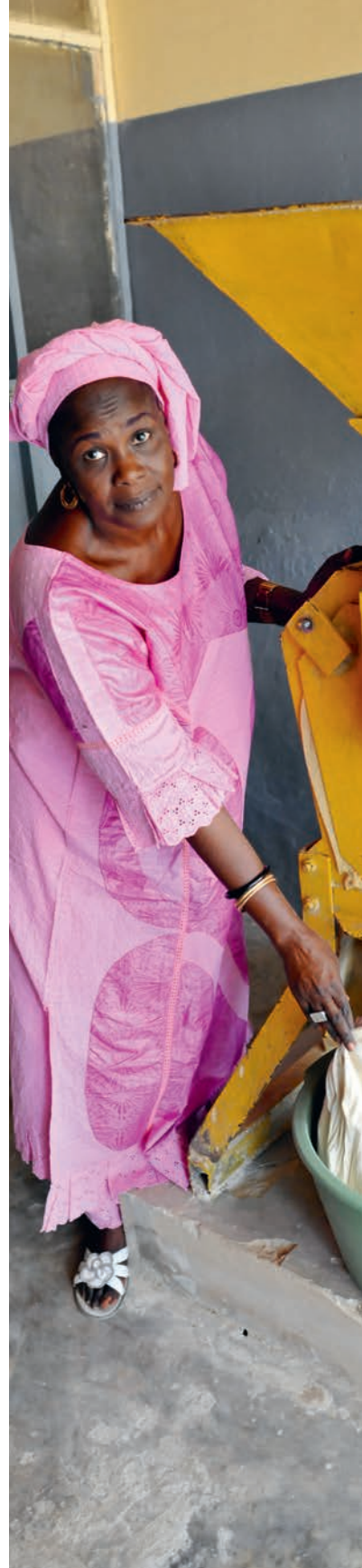
Aby heeft een bevoorrechte jeugd gehad. "Mijn vader was handelaar, onder meer in stoffen. We hadden het niet slecht en mijn zussen en ik konden zelfs naar school gaan, wat voor meisjes vrij uitzonderlijk was. Na mijn schooltijd ben ik ook in de handel gegaan. Het ondernemen zit tenslotte in mijn bloed. Met mijn oudere zus ging ik vaak naar Mali om stoffen in te kopen, die we dan weer doorverkochten op de markt. Tijdens zo'n trip zag ik voor het eerst babyvoeding die gemaakt was van een mix van granen die heel goed bleek te helpen om ondervoeding te voorkomen. Dat was in die tijd best een ontdekking, want in grote delen van Afrika was en is ondervoeding een probleem. Toen kreeg ik al het idee om iets met die babyvoeding te gaan doen." Dat idee liet Aby niet meer los, maar het zou nog jaren duren voor ze er zelf mee aan de slag ging. "Ik leerde mijn man kennen en vond een baan bij een apotheek. Daar verkochten ze ook babyvoeding, dus het idee bleef levend. Tegelijkertijd leerde ik veel over hygiënische productiemethoden en andere zaken die van belang zijn als je op verantwoorde wijze babyvoeding wilt produceren. Dat heeft er alles bij elkaar voor gezorgd dat ik op een bepaald moment ben begonnen om zelf babyvoeding te gaan maken. Met in mijn achterhoofd het product zoals ik dat destijds in Mali had gezien."

USAID

Aby kwam in contact met vertegenwoordigers van USAID (United States Agency for International Development) die op zoek waren naar innovatieve projecten op het gebied van voedselzekerheid- en veiligheid. "Zij waren geïnteresseerd. Maar ze wilden met name vrouwengroepen ondersteunen en ze vroegen mij of ik mijn product binnen zo'n groep verder wilde ontwikkelen. Maar ik wilde zelf verantwoordelijk zijn voor zowel het product als de onderneming. Ze zijn toen afgehaakt, maar hebben me nog wel in contact gebracht met een professor van een landbouwinstituut. Die heeft geholpen het recept voor de babyvoeding verder te verbeteren. En ze hebben me in contact gebracht met U-IMCEC, een financieringsorganisatie die werkt met een kredietlijn van Oikocredit. Vanaf dat moment ging het allemaal heel voorspoedig. USAID is wel klant geworden en is nog steeds een van mijn grootste afnemers."

Twee jaar geleden kreeg Aby haar eerste lening van € 1.400 van U-IMCEC. De looptijd was negen maanden tegen een rente van 16%, maar Aby had de lening al na zes maanden afgelost. De tweede lening bedroeg € 3.000 en deze loopt nog. Met het geld heeft ze vooral geïnvesteerd in het verbeteren van de werkruimtes, onder meer door het leggen van betonnen vloeren en het schilderen van de muren. Dit voornamelijk om de noodzakelijke hygiëne in deze ruimtes te bewerkstelligen met oog op de productie van de babyvoeding.

De ondernemende Aby is niet de enige die profiteert van haar lening. Haar bedrijf telt inmiddels vijf werknemers, waaronder haar oudste zoon. Totaal maakt ze twaalf verschillende producten, waarvan de 'Farine Yaye Aby' de parel in de kroon is: voedzame babypap op basis van aardnoten, diverse granen, aardnootolie en palmolie. Precies waar ze ooit over droomde tijdens haar reizen naar Mali.

Korte berichten van
Oikocredit Nederland
www.oikocredit.nl

Schenking

Met enige regelmaat ontvangt Oikocredit Nederland een schenking. Zo kregen we deze maand een groot bedrag voor het Fonds Duurzaam Belegd. Schenkingen met de bestemming Duurzaam Belegd worden belegd in participaties Oikocredit, en deze participaties mogen nooit meer worden verkocht. Een schenking aan Duurzaam Belegd biedt ondernemende mensen dus jaar-in-jaar-uit de kans om uit de armoede te komen.

Wilt u meer weten over een schenking aan Duurzaam Belegd? Neem dan contact op met het bureau van Oikocredit Nederland: nederland@oikocredit.org.

Agenda

Zaterdag 19 oktober 13.30 uur: ontmoetingsmiddag in Utrecht. Op onze ontmoetingsbijeenkomst neemt regiomanager Oikocredit West-Afrika Mariam Dao u mee in de vele goede voorbeelden van ondernemende mensen die met hulp van een microkrediet hun levensomstandigheden hebben kunnen verbeteren. David Woods, algemeen directeur van Oikocredit International, vertelt over ontwikkelingen binnen Oikocredit wereldwijd. Bovendien zal schrijver Arjan Broers u uitdagen mee te denken over de vraag hoe onze economie zodanig georganiseerd kan worden dat de hele wereld toekomst heeft. Wat kunnen we leren van de financiële crisis? En wat kunnen we zelf bijdragen?

Wilt u deelnemen aan de ontmoetingsbijeenkomst? Stuur dan een e-mail naar nederland@oikocredit.org.

Zaterdag 23 november: ALV in Utrecht. Samen met diverse betrokkenen bij Oikocredit Nederland werken we aan de strategie 2014-2017. Tijdens de Algemene Leden Vergadering van Oikocredit Nederland op 23 november wordt de strategie ter goedkeuring aan de ALV voorgelegd. Daarnaast worden de reguliere agendapunten behandeld, waaronder de begroting voor 2014.

Wilt u de ALV bijwonen? Stuur dan een e-mail naar nederland@oikocredit.org of bel 030-2341069.

Foto: Tom Bamber

Mariatou Badji is aangesloten bij de coöperatie Copex Sud, waar Oikocredit lid van is

Equity-manager Stefan Harpe:

“We investeren in bedrijven die impact hebben op mensen met lage inkomens”

Oikocredit is voor veel mensen synoniem aan microkrediet: een kleine lening om bijvoorbeeld wat geiten te kopen, een buitenboordmotor of een weefgetouw. Daarmee kun je een bedrijfje beginnen en een gezin onderhouden. Maar Oikocredit is soms ook aandeelhouder in bedrijven. Dan is er sprake van ‘equity investment’ en het is niet iedereen meteen duidelijk waarom Oikocredit dat doet. Stefan Harpe, equity-manager bij Oikocredit International, legt uit.

Stefan Harpe knikt bedachtzaam bij de vraag of equity-investeringen wel passen bij een organisatie als Oikocredit. Hij is in 2005 aangetreden op het internationale hoofdkwartier in Amersfoort om de afdeling Equity Investment op te zetten en uit te bouwen. Inmiddels staat er een kleine 50 miljoen euro uit aan investeringen en is Oikocredit wereldwijd aandeelhouder in zo’n 40 bedrijven.

“We vergeten het wel eens uit te leggen, omdat het voor ons inmiddels vanzelfsprekend is: de landen waar Oikocredit aanwezig is, hebben vaak te kampen met grote werkloosheid. Niet iedere werkloze is een potentiële ondernemer en een economie kan ook niet louter uit hele kleine ondernemingen bestaan. Zo werkt dat niet. Er is ook behoefte aan grotere bedrijven die voor werkgelegenheid zorgen. Mede daarom ondersteunen we ook het midden- en klein bedrijf met leningen en investeren we risicodragend in grotere ondernemingen. Je vergroot daarmee voor een flink aantal mensen de kans op werk en inkomen.” Maar er zijn meer redenen om aandeelhouder te worden. Stefan Harpe: “We noemen ons geïnvesteerde vermogen ook wel ‘sociaal kapitaal’. We stappen niet zo maar in bedrijven, maar kijken heel goed naar de sociale structuur: hoe gaan ze met hun personeel om, hoeveel vrouwen werken er, welke waarden dragen ze uit en dat soort zaken. We kijken ook zorgvuldig naar milieuaspecten: zijn de productieprocessen voldoende duurzaam en wat is de totale belasting voor het milieu.”

“De omvang van onze investeringen varieert van een paar honderdduizend tot 5 miljoen euro en bedraagt daarmee 10 tot 25 procent van het totaal geïnvesteerde vermogen in een bedrijf. Daarmee hebben we wel invloed, maar geen

controle. We zullen daarom nooit in een bedrijf stappen dat qua cultuur en sociale impact mijlenerver van ons vandaan staat, simpel omdat we als minderheidsaandeelhouder onvoldoende macht hebben om het beleid te bepalen. Wel stappen we soms in bedrijven met een aantal gelijk gestemde investeerders, waardoor we per saldo meer invloed kunnen doen gelden. Maar dan nog kiezen we voor bedrijven die bij ons passen, zoals coöperaties in de landbouw en landbouwgerelateerde productiebedrijven en natuurlijk microkredietinstellingen. Dus bedrijven die impact hebben op bevolkingsgroepen en gemeenschappen met lage inkomens of die zich specifiek richten op fairtrade, biologische producten en dergelijke. Aan deze

bedrijven verstrekken we doorgaans ook leningen en kredietfaciliteiten, maar juist het hebben van aandelen stelt ons in staat mee te praten over het beleid, het productportfolio en dergelijke, waardoor we meer kunnen betekenen voor kwetsbare mensen in een minder stabiele samenleving.”

Oikocredit investeert in zowel jonge, beginnende bedrijven als in oudere, meer gevestigde bedrijven en alles wat

daartussen zit. Stefan Harpe: “Als een bedrijf dat bij ons past haar bestaansrecht min of meer heeft bewezen, staan wij open voor deelname. In dat stadium kan zo’n bedrijf vaak nog niet bij een bank terecht, maar is er wel behoefte aan een extra kapitaalinjectie. Een heel enkele keer staan we zelf mee aan de basis, zoals bij ‘Les Saveurs du Sud’ in Casamance, een van de armste streken van Senegal. Onze countrymanager daar, Sambou Coly, zag dat veel boeren mango’s verbouwden, maar dat ze door geringe afzetmogelijkheden zo’n driekwart van hun oogst moesten weggooien. Hij heeft toen mede het initiatief genomen voor het oprichten van een coöperatie: Copex Sud. Hier zijn inmiddels zo’n 2000 boeren lid van, waaronder veel vrouwen. Daarnaast heeft Oikocredit samen met lokale partners het bedrijf Les Saveurs du Sud opgezet, waar de mango’s worden verpakt en in koelcontainers worden gezet voor transport naar nieuwe afzetmarkten. Dat leverde tot nu toe zo’n 200 arbeidsplaatsen op, een beter inkomen voor de mangoboeren en minder verspilling. Een van die nieuwe afzetmarkten is Nederland, waardoor de mango’s uit Senegal nu ook hier in het schap liggen.”

Equity-manager Stefan Harpe

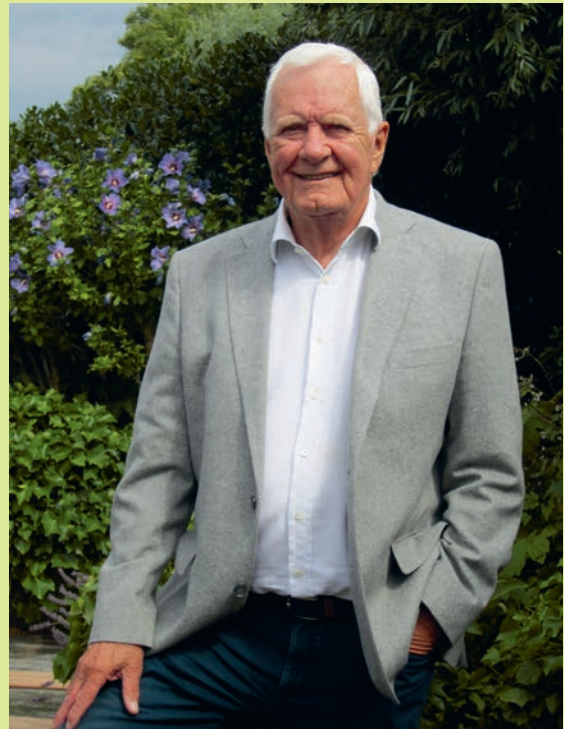
Krediet

Ontwikkelingssamenwerking, vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw onomstreden, staat in de branding. Volgens cijfers van het CBS wilde in 2006 nog zo'n 50 procent van de Nederlandse kiezers meer geld aan ontwikkelingshulp uitgeven, in 2012 was dat nog maar 22 procent. Het is mede het gevolg van een storm van kritiek die de laatste jaren is losgebarsten. In dit koor der critici hebben zich vogels van diverse pluimage verzameld. Deskundigen, 'het eigen volk eerst' predikers en zij die alles vergaten wat in het verleden werd bereikt. Dat er echter iets moet veranderen in de manier waarop wij de minder fortuinlijke medemens in deze wereld steunen, daar zijn vriend en sommige vijanden het over eens.

De discussie duurt nog immer voort en er zijn tal van vragen maar een paar zekerheden hebben we wel. Eén daarvan is het befaamde microkrediet, één van de nuttigste en meest directe vormen van hulp die geen hulp maar echte samenwerking mag worden genoemd. Samenwerking met mensen die zich op eigen kracht een eigen inkomen willen verwerven.

Op haar website vertelt Oikocredit het verhaal van Helena die in Ghana haar bescheiden visrokerijtje met behulp van kleine leningen zodanig heeft kunnen uitbreiden dat haar gehele familie voldoende te eten heeft. Ik heb haar gekend, misschien heette zij geen Helena, maar zij had wel een visrokerij in het Ghanese dorp Moré. Dat is de plaats waar de West Indische Compagnie in 1598 het eerst voet aan West-Afrikaanse wal zette. Zij bouwden daar, met uit Nederland aangevoerde ijsselsteentjes, een fort dat Nassau werd gedoopt. Eens de hoofdvesting, nu — met twee hoge afgebrokkelde muren en een roestig kanon — een treurige ruïne. Mijn Helena zat daar voor haar huisje en rookte de vis die zij 's ochtends op

het strand van de vissers kocht. Haar oventjes bestonden uit stenen van het verbrokkelde fort Nassau, een cadeautje uit een ver verleden. In het heden had zij een kleine lening gekregen waarmee het leven van haar en haar gezin er plotseling een stuk zonniger uitzag. Maar overal waar succesvolle ideeën het daglicht zien, gooien nachtelijke geesten roet in het eten. Ook microkrediet kreeg kritiek. Instellingen die een te hoge rente vragen of te onbezonnen leningen verstrekken bijvoorbeeld. Het zijn uitwassen, maar bedenk: niet het middel is verkeerd, maar sommige apostelen deugen niet. Mikro-krediet heeft duizenden mensen geholpen zichzelf te helpen. Is er een betere vorm van ontwikkelingsamenwerking denkbaar?

Aad van den Heuvel